

۲۰۱۸/۰۱/۱۹

داکتر محمد نعیم اسد

کاهش ارزش افغانی در برابر دالر

در اواخر سال 2017 (قوس و جدی) دفعتهً ارزش دالر در برابر افغانی (از 68,5 به 71,25 افغانی) افزایش یافت که بانک مرکزی (د افغانستان بانک) مجبور شد در ماه قوس 291 و در هفته اول ماه جدی 171 میلیون دالر (منبع: پورتال افغان جرمن آنلاين به استناد صدای امریکا) به بازار عرضه نماید. آقای صدیق رئیس کل د افغانستان بانک در کنفرانس مطبوعاتی در طلوع نیوز یکی از علل آنرا در حاشیه مصرف بودجه ابراز داشت. باسناد معلومات تاریخ 11.01.2018 طلوع نیوز د افغانستان بانک علل دیگر را پائین آمدن نرخ مبادله **تومان** و **کدالر** در بازار های جهانی و چلند **تومان** و **کدالر** پاکستانی در نواحی سرحدی کشور وانمود کرد.

در این جای شکی نیست که و قایع اخیر در ایران و آوازه فسخ قرار داد **برجام** توسط رئیس جمهور امریکا باعث سقوط ارزش تومان در بعضی بازار های جهان و در برابر افغانی (از 18 به 16 افغانی فی هزار تومان) شده و تجار افغانی برای استفاده از این کاهش ارزش **تومان** در بازار های پولی **ترکیه** و **دوبی** اقدام به معاملات آربی تراژ (استفاده از تفاوت نرخ اسعار Arbitrage) کردند. با سقوط ارزش **افغانی** در زمان حکومت **خلق** و **پرچم**، **طالبان** و **سران تنظیم های جهادی** و حرکات آزاد افغانها بین افغانستان و ایران و پاکستان پول ایرانی و پاکستانی یعنی **تومان** و **کدالر** در مناطق سرحدی و حتی در شهر های بزرگ به حیث وسیله تبادل در چلند بود. بعد از اصلاح پولی تا هنوز در بعضی سرحدات غربی و شرقی به حیث پول های موازی بوفرت در جریان می باشد. گرچه از طرف حکومت و د افغانستان بانک چندین مرتبه سعی به عمل آمد تا از پول های موازی که به هیچ وجه قابل تحمل نبوده و یک صدمه به هویت ملی افغانی به حیث واحد پول قانونی افغانستان میباشد، باید بهر صورت با جدیدت تمام با آن مجادله صورت گیرد. یک احصائیه دقیق درباره سهم پولهای متذکره در حجم پول داخل دوران افغانستان وجود ندارد، با آنهم گفته شده می تواند که تأثیر این پول بالای تغییر ارزش دالر در برابر افغانی طوری نباشد که در ظرف یک ماه به اندازه 3 افغانی در برابر فی دالر کاهش یابد. گرچه آقای صدیق در کنفرانس مطبوعاتی خود در حاشیه به تأثیر مصرف بودجه اشاره کرد، اما از جزئیات بیشتر خود داری ورزید. این حرکت خود عدم استقلال سیاست پولی د افغانستان بانک را در برابر دولت نشان میدهد که صریحاً هر دو طرف در این قسمت خلاف قانون د افغانستان بانک رفتار میکنند.

اینکه رئیس کل د افغانستان بانک نتوانست از توضیح جزئیات این واقعه پولی را که مسؤول حفظ ارزش آن میباشد، صرف نظر کند، باعث تعجب من گردید، زیرا بانک مرکزی طبق ماده سوم قانون «د افغانستان بانک (1)» به منظور اجرای وظایف خود دارای صلاحیت های کامل قانونی... می باشد". طبق بند (3) فقره 2 ماده دوم «د افغانستان بانک» به منظور تحقق اهداف خود مطابق این قانون دارای استقلال کامل بوده و هیچ کس نمی تواند اعضای هیأت تصمیم گیرنده

د پانو شمیره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په خیر و لولئ

بانک را در اجرای انجام وظایفی که بعهدہ دارند، تحت تأثیر ناجایز قرار داده و یا طور دیگری در فعالیتهای د افغانستان بانک مداخله نماید.» در ماده دوم اهداف و وظایف افغانستان توضیح شده است که هدف عمده د افغانستان بانک عبارت از تأمین و حفظ ثبات قیمت های داخلی است. در بند 2، 3 و 4 فقره (1) وظایف د افغانستان بانک چنین توضیح شده است: « طرح اتخاذ و اجرای سیاست ارز و ترتیب اسعار خارجی افغانستان، نگهداری و اداره ذخایر رسمی اسعار خارجی و چاپ ضرب و نشر پول کاغذی و مسکوکات افغانستان.»

در اثر تجسس و تحقیق این قلم واضح شد که دو موضوع ذیل باعث افزایش ارزش دالر در برابر افغانی شد.

اول- در ماه دسمبر 2017 (ماه قوس الی اول جدی 1396 که مصادف روز رخصتی جمعه بود) دولت تصمیم گرفت تا در حدود 86 میلیارد افغانی 30% حجم پول داخل دوران) تقریباً مصارف بودجه انکشافی را با نشر پول (از طریق عرضه دالر در بازار) زمینه تمویل پروژه انکشافی دولت فراهم کرده و یک قسمت حجم پول داخل دوران را بوسیله فروش دالر (291 میلیون در ماه قوس و 170 میلیون در ماه جدی (پورتال افغان جرمن آن لاین 9 جنوری 2018) کاهش دهد.

دوم - تصمیم گیری با عجله دولت در قسمت امضای قرار داد های تدارکات که از ماه های باین طرف معطل به تصمیم گیری رئیس جمهور بود. اینکه این عجله بعد از ماه ها تا چه اندازه بالای قیمت های تدارکات (زیرا در بعضی قرار داد معمولاً قیمت های پیشنهاد فروشنده محدود به سه یا شش ماه باشد و بعداً فروشنده مستحق است تا قیمت پیشنهادی را افزایش دهد) و نوعیت جنس را مورد تأثیر گذارد، به سبب نبود معلومات کافی ابراز نظر شده نمی تواند.

پیشنهادات اساسی:

- 1- ارزش افغانی در برابر نرخ دالر از سال 2016 باین طرف رو به کاهش است. چنانچه نرخ افغانی در برابر دالر بتاریخ 17 دلو 1395 در بازار بالغ به 53 افغانی می شود. پس می توان گفت که ارزش افغانی ارزش خود را در برابر دالر امریکائی در ظرف یک سال باندازه 39% از دست داده است. این وضع در حصه خود از نگاه اقتصادی بالای قیمت های اموال وارداتی تأثیر دارد که بالنتیجه باعث افزایش سطح قیم در داخل افغانستان شود.
- 2- د افغانستان بانک تا حال قادر نشده تا طبق فقره (2) ماده دوم قانون هدف خود را که عبارت از «...سیاست های کلی دولت را حمایت و رشد اقتصادی دوام دار را تقویه» تعقیب نماید. از همه مهمتر د افغانستان بانک نتوانسته است زمینه تسهیلات قروض مساعد را برای سکتور زراعت، صنعت و صادرات از طریق باز سازی مجدد بانک های انکشافی زراعت، صنعت و صادرات آماده سازد. این امر باعث می شود تا تولیدات داخلی طوریکه لازم است، ورود تولیدات خارجی تعویض نماید.
- 3- هرگاه د افغانستان بانک استقلال خود را در برابر حکومت و دولت از دست دهد خطر آن میرود که مانند بحران کابل بانک، بحران پولی بوجود آید. زیرا در آن زمان د افغانستان بانک در نظارت بانکی خود به سبب زورمندان که در کابل به نحوی از انجا نفوذ داشتند مبتلا به سستی اهمال شد.
- 4- د افغانستان بانک و دولت طورجدی و تشدید از پول های موازی که در مناطق سرحدی افغانستان بحیث وسیله تبادلہ بکاربرده می شود، باید جلو گیری نماید.
- 5- متأسفانه نظارت بانکی که هم تحت تأثیر د افغانستان بانک (قانوناً) می باشد، نمی تواند سیاست و فعالیت های پولی و بانکداری د افغانستان بانک را طور جدی و موثر نظارت کند، به عبارت دیگر در اجرای وظیفه خود استقلال ندارد. باید در این قسمت مثل ریاست مستقل نظارت امور بانکی و مالی (شبیبه جمهوریت اتحادی آلمان ویا سایر ممالک) مرجعی ایجاد شود (افزایش بیروکراسی فساد اداری) و یاغرض ایجاد استقلال اداره نظارت بانکی بعضی مواد قانون د افغانستان بانک تعدیل گردد.

و من الله التوفیق

د پایو شمیره: له 2 تر 2

افغان جرمن آن لاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلپکنی د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ